

ДОСТАТНІСТЬ КАПІТАЛУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Опешко Наталія Сергіївна

Науковий керівник – д.е.н., проф. Внукова Н.М.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

В сучасних умовах стратегічною метою у зовнішній політиці України є членство в ЄС, що має бути досягнуто шляхом забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний і правовий простір. Ключову роль у цьому процесі відіграє гармонізація законодавства України із законодавством ЄС, що регулює господарську діяльність усіх суб'єктів, зокрема страхових компаній. В Угоді про асоціацію між Україною та ЄС [1] серед актів, що потребують імплементації в законодавство України, визначено Директиву Solvency II [3], яка створює новий режим достатності капіталу в галузі страхування ЄС, основною метою якого є створення загальноєвропейських вимог до капіталу та стандартів управління ризиками, які будуть застосовуватись замість вимог Solvency I. В умовах переходу до нових регуляторних вимог вітчизняні страховики мають здійснювати заходи, направлені на підвищення ефективності управління достатністю капіталу, для забезпечення рентабельності власної діяльності та високих конкурентних позицій, що й обумовлює актуальність теми дослідження.

Метою даної роботи є розробка практичних рекомендацій з управління достатністю капіталу страхових компаній в умовах євроінтеграції.

Питання запровадження вимог до достатності капіталу відповідно до Директиви Solvency II на страховому ринку України на разі є достатньо складним. Проблеми практичної реалізації методичного підходу до оцінювання достатності капіталу залишаються невирішеними навіть її розробником – Європейським комітетом страхового та пенсійного нагляду (EIOPA) [2]. При цьому доцільність імплементації вимог до достатності капіталу на основі кількісної оцінки ризиків обґрунтовується двома факторами: перевагами використання показника достатності капіталу як інструмента прийняття управлінських рішень, можливістю з його застосуванням забезпечити фінансову стійкість страхових компаній та поліпшити захист споживачів страхових послуг.

Однак, впровадження Solvency II з метою вирішення проблем фінансової стійкості та підвищення ефективності управління страховими компаніями призведе до виникнення низки інших труднощів. Так, з імплементацією нового підходу до оцінювання достатності капіталу зросте величина вимог до розміру власного капіталу. У зв'язку з цим окремі

страхові компанії з невисоким рівнем капіталізації та обмеженим доступом до джерел фінансових ресурсів можуть припинити свою діяльність. Для інших компаній вплив підвищених вимог до капіталу призведе до зниження рівня рентабельності власного капіталу, що зменшить привабливість страхового ринку для інвесторів. З метою виконання регуляторних вимог страхові компанії будуть відмовлятися від ризикових страхових продуктів або зменшувати обсяг страхового покриття, що негативно вплине на якість страхового захисту в країні.

Крім того, впровадження методики Solvency II пов'язане зі значними організаційними витратами як для країни загалом, так і для кожної конкретної страхової компанії. В таких умовах страховики для забезпечення прибутковості діяльності змушені будуть підвищувати страхові тарифи, що негативно впливатиме на попит споживачів на страхові послуги.

Враховуючи наявність суттєвих проблем, з метою визначення основних завдань, які мають бути вирішені в умовах запровадження методики оцінювання достатності капіталу на основі комплексного врахування ризиків в практику управління страховими компаніями, автором проведено SWOT-аналіз зазначеної методики (рис. 1).

Рис. 1. Матриця SWOT-аналізу методики оцінювання достатності капіталу відповідно до вимог Solvency II

Як видно із рис. 1, імплементація вимог Директиви Solvency II у вітчизняне законодавство забезпечить підвищення фінансової стійкості та ефективності діяльності страховиків, а також поліпшення захисту споживачів страхових послуг, за умови удосконалення практики управління страховими компаніями та внесення змін у нормативні документи, що регулюють функціонування страхового ринку України.

Серед заходів на рівні керівництва страховою організацією, які дозволять скористатися можливостями та нейтралізувати загрози від запровадження нової методики оцінювання достатності капіталу у практику державного регулювання, автором визначено: приведення у відповідність розміру наявного капіталу ризикам діяльності страхових компаній; запровадження системи ризик-менеджменту; визначення можливостей контролю над витратами; реорганізація страхових компаній шляхом злиття та приєднання; зниження вартості капіталу за рахунок його оптимізації; використання інструментів передачі ризиків (перестраховання, сек'юрітизація, операції з похідними цінними паперами); оптимізація премій, що передаються у перестраховання. До заходів на державному рівні, які доцільно здійснити разом з імплементацією вимог Директиви Solvency II у національне законодавство, автором віднесено: запровадження інституту субординованого боргу на страхового ринку України; сприяння розвитку ринку похідних цінних паперів; розвиток національної системи підготовки актуаріїв.

Таким чином, використання методики оцінювання достатності капіталу Solvency II в системі управління страховою компанією дозволяє з високою точністю оцінювати ризики та прогнозувати непередбачувані збитки в діяльності фінансової установи, що мотивує страховиків удосконалювати системи ризик-менеджменту та підходи до формування фінансових ресурсів при управлінні достатністю капіталу.

Список використаних джерел

1. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс] : Закон України № 1678-18 від 16.09.2014 р. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1678-18/paran2#n2>.

2. Calibration of the Premium and Reserve Risk Factors in the Standard Formula of Solvency II : Report of the Joint Working Group on Non-Life and Health NSLT Calibration [Electronic resource] / EIOPA, 12.12.2011. – Mode of access : https://eiopa.europa.eu/fileadmin/tx_dam/files/Press-Room/releases/EIOPA-11-163-A-Report_JWG_on_NL_and_Health_non-SLT_Calibration.pdf.

3. Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) // Official Journal of the European Union (OJEU). – 17.12.2009. – L 335. – P.1-155.